

H. Hogyan támogassuk az Ukrajnából érkező gyerekeket a tannyelvhez történő alkalmazkodásban?

Cél: Útmutatás pedagógusoknak, akik segítik az ukrajnai gyerekeket a tannyelv, a tantárgyak oktatási nyelvének elsajátításában

A fogadó ország iskolarendszerébe belépő menekült gyerekeket az adott iskolában használt tannyelven tanítják. Egy adott nyelven az iskolában beszélt és írott nyelvhasználati mód részben megegyezik a társadalmi kommunikációban használt nyelvvaltozáttal, de vannak sajátos jellemzői is, amelyek a különböző tantárgyakhoz kapcsolódó ismeretek átadására és kompetenciák fejlesztésére szolgálnak. Ezek a jellemzők tehát nem feltétlenül fordulnak elő a mindennapok nyelvhasználatában, ezért fontos, hogy minden tanuló teljes mértékben megismerje, értse és használja azokat, beleértve a menekülteket is.

Íme néhány szempont, amelyeket szem előtt kell tartania a közismereti és művészeti tárgyak így matematika, a természettudomány, a történelem, a vizuális nevelés stb. tanításakor a pedagógusnak:

- Legyen tudatában annak, hogy a tanulók tanulási nehézségei sokszor inkább nyelvi jellegűek, és nem a gondolkodási képességeikkel magyarázhatók.
- Hasznos tájékozódni az Ukrajnában oktatott tárgyról és tanítási módszerekről; ezt megtehetjük például úgy, ha megnézzük a tanulók által esetleg magukkal hozott tankönyveket.
- Ne korlátozza a tanulást a tantárgyra jellemző szókincsre (pl. szög, sejt, gumó stb.): használja ki a lehetőséget és a szakkifejezések mellett igyekezzen az általános szókincsüket is fejleszteni.
- A tényszerű ismereteket és a feladatokkal kapcsolatos utasításokat stb. nagyon egyszerűen és világosan fogalmazza meg, a magyarázatai során például használhat PowerPoint diákat vagy hasonló segédeszközöket, lehetőség szerint ukránul és a fogadó ország nyelvén is.
- Használjon gyakran képeket, diagramokat, grafikákat, térképeket, jeleket, szimbólumokat, piktogramokat, konkrét tárgyakat stb., hogy így is segítsen a tanulóknak megérteni a magyarázatokat.
- Használja ki, hogy az elvont fogalmak, szakkifejezések, különösen a görög vagy latin eredetű szavak hasonlítanak egymáshoz a különböző nyelveken.
- Az osztálytermi munkában szervezzen pármunkát vagy csoportmunkát, ahol a csoport egyik tagja hosszú távon „nyelvi segítője” lehet egy újonnan érkezett menekült tanulónak.
- Találjon ki olyan tevékenységeket, amelyek lehetővé teszik, hogy a menekült tanulók a tankönyveiket szüleik vagy más családtagjaik támogatásával használhassák.
- Adjon lehetőséget a menekült diákoknak, hogy leírjanak dolgokat, beszéljenek tapasztalatokról, bemutassanak dolgokat stb.
- A személyes jegyzetelésüket leszámítva, a menekült diákok esetében korlátozza az írás mennyiségét.

A szóbeli magyarázatok az alábbiakhoz hasonló konkrét lépésekkel egyszerűsíthetők és érthetőbbé tehetők a menekült gyermekek számára:

- Győződjön meg arról, hogy a tanulók megértik, milyen témát, folyamatot, jelenséget stb. magyaráznak vagy vitatnak meg.

- Beszéljen lassan és érthetően, és tartson szünetet minden mondat, kérdés, válasz és témaváltás között.
- Szükség esetén ismétlje meg vagy fogalmazza újra a mondandóját, különösen a kérdéseit és a gyakran használt szakkifejezéseket, a gyakori kifejezéseket és az új szavakat.
- A jelentés közvetítésére használjon gesztusokat és a testbeszéd más megnyilvánulásait, például a mimikát és mozdulatokat.
- Használjon konkrét, lehetőleg a tanulók mindennapi életével és tapasztalataival kapcsolatos példákat a magyarázatokban.
- Ne kalandozzon el a tárgytól és ne váltson hirtelen témát.
- Figyeljen arra, hogy a tanulóknak lehetőleg minél kevesebb következtetést kelljen levonniuk vagy szabályt alkotniuk, inkább tegyen fel olyan kérdéseket, mint például: „ki tudja megmondani, miért/mit...?” vagy „Miért gondolsz, hogy... történik/történt?” stb.
- Használjon egyszerű, rövid mondatokat, kérdéseket és gyakori kötőszavakat, például „akkor”, „azután”, „úgy”, „mert” stb.
- Kerülje a szenvedő igealakok gyakori használatát: például a „100 fokra melegítettük a folyadékot” aktív szerkezet könnyebben érthető, mint „a 100 fokra melegített folyadék”.
- Amikor olyan névmásokat használ, mint az „ez”, „ők”, „mi”, „ő”, győződjön meg arról, hogy a tanulók megértik, kire vagy mire utalnak.

A tanítás és tanulás fentiekben ismertetett megközelítését folyamatosan és hosszú távon kell alkalmazni.

A különböző tantárgyakat oktató pedagógusoknak ösztönözniük kell a tanulást támogató, de nem kifejezetten nyelvi tevékenységek mint például az éneklés, rajz, mozgásos tevékenységek megvalósítását, és az olyan hasznos eszközök használatát, mint a videojátékok, internet, mobiltelefonok, online alkalmazások stb.